

Osnovni principi naučnog znanja

Osnovi istraživanja u političkim naukama

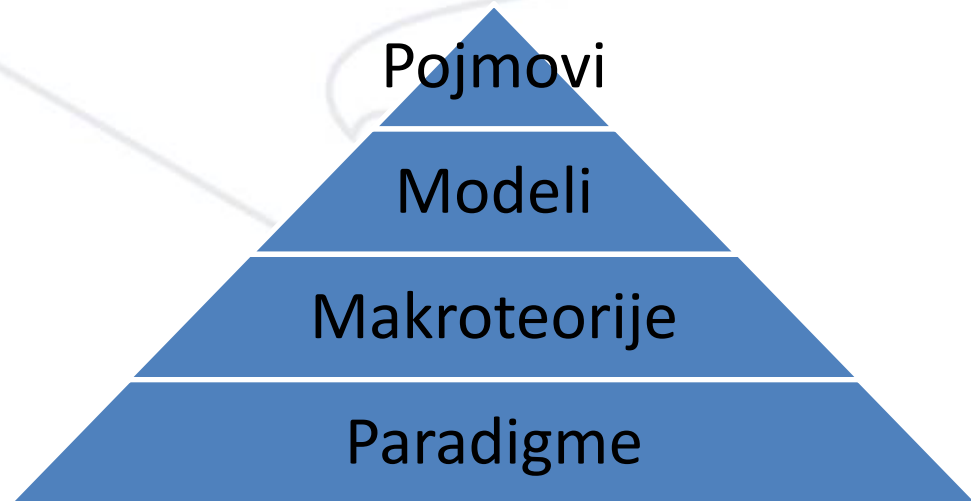
“Grane” filozofije nauke

- Ontologija:** *Šta je realnost? Od čega se sastoji ta stvarnost i kako možemo razumjeti postojanje?*
- Epistemologija:** *Od čega se sastoji validno znanje i kako ga možemo dostignuti? Šta možemo znati?*
- Metodologija:** *Na koji način najbolje možemo prikupiti znanje o realnost?*

Struktura naučnog znanja

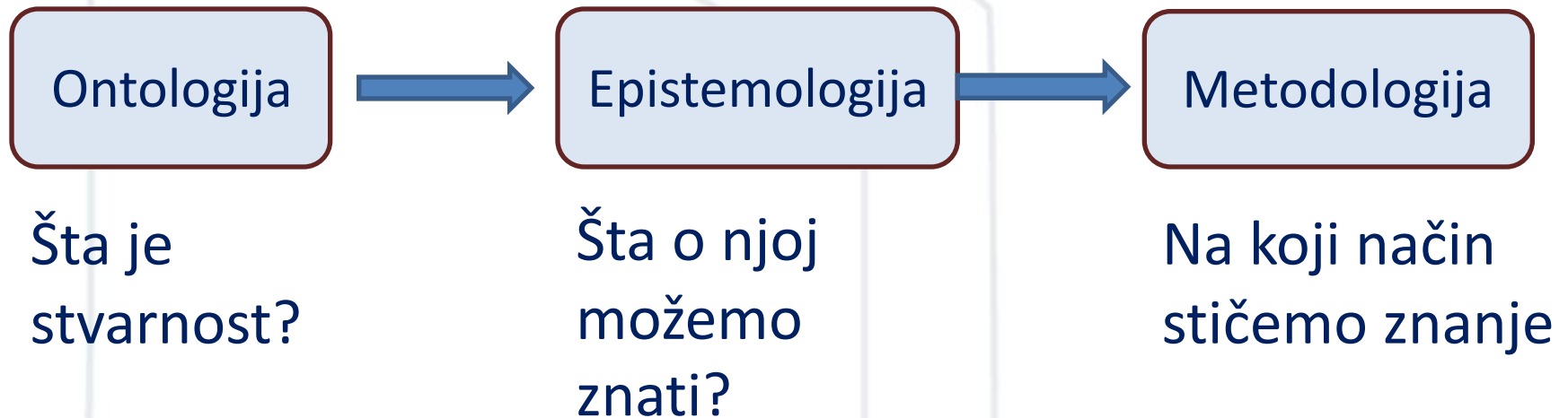
- *Struktura naučnih revolucija, T. Kuhn*

Nivoi pojmovne
analize

Naučne paradigme

- ❑ **Naučna paradigma:** sklop vjerovanja i usaglašenih principa među naučnicima o tome kako se naučni problemi razumijevaju i rješavaju.
- ❑ Svaka naučna paradigma se može karakterisati kroz svoju: *ontologiju, epistemologiju i metodologiju*.

Ključne naučne paradigme

- Pozitivizam**
- Konstruktivizam (Post-modernizam)**
- Kritička teorija (Konflikta)**
- Subjektivizam**
- Pragmatizam**

Pozitivizam

- ❑ Tvorac pozitivizma je Ogist Kont (Auguste Comte).
- ❑ Postavio zahtjev da se društvene nauku organizuje i razvija po uzoru na prirodne nauke (Sociologija – *Socijalna fizika*).
- ❑ Vjerovanje da postoji jedna realnost, koja se može objektivno sagledati i mjeriti.
- ❑ Istorija je prošla kroz 3 faze: *religijsku, metafizičku i pozitivnu*.
- ❑ Pozitina nauka treba da zamijeni religiju i metafiziku.

Pozitivizam

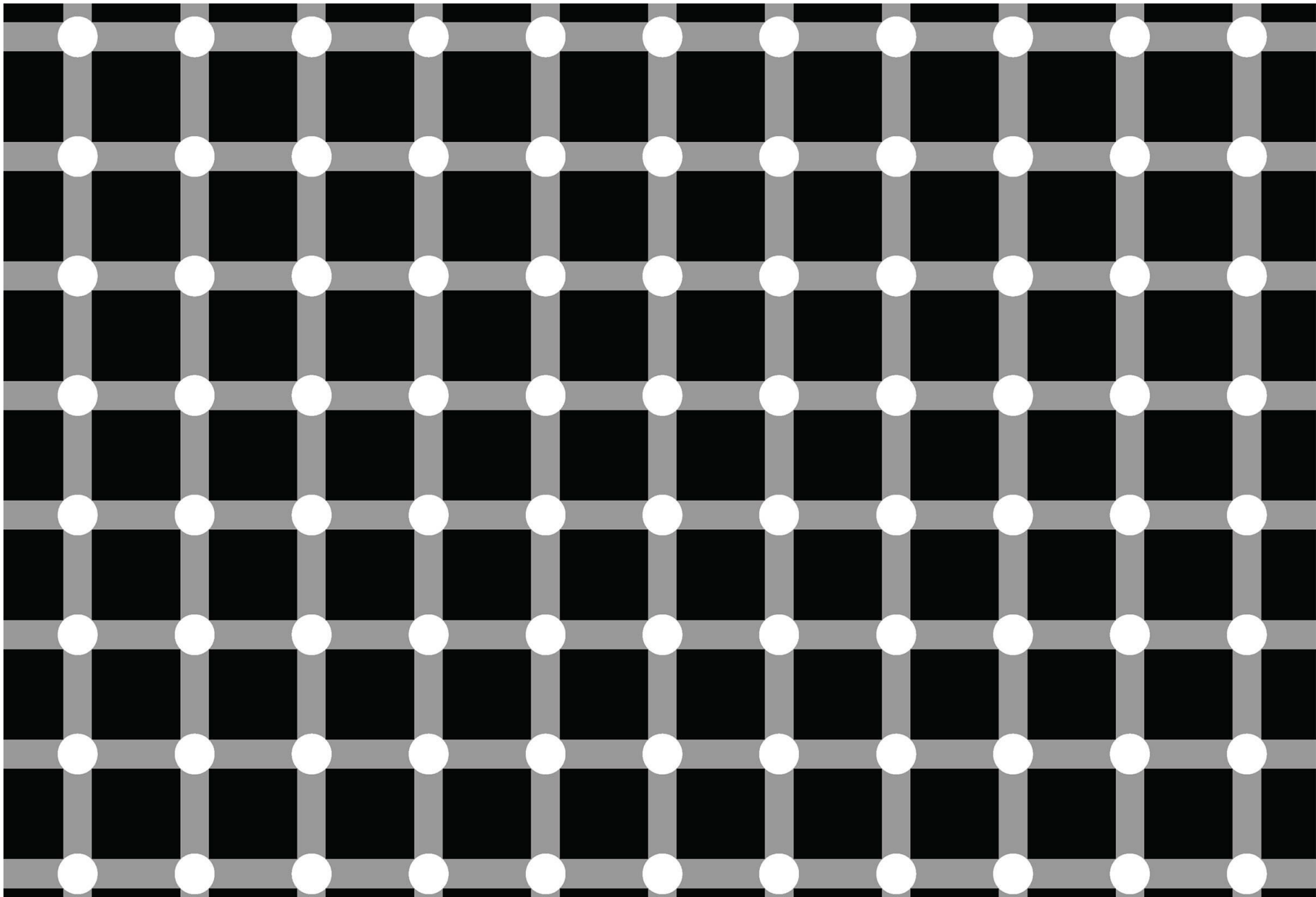
- ❑ Pozitivna nauka – izvor saznanja je u **činjenicama** koje su date u objektivnom iskustvu. Objašnjenja se baziraju na upotrebi logike i racionalnog mišljenja.
- ❑ **Dominantna** naučna paradigma.
- ❑ **Dva principa:**
  - ❑ Društveni svijet objektivno postoji
  - ❑ Mora se mjeriti

Prednosti i mane pozitivizma

- Daje validnost i objektivnost istraživanju
- Baziran na preciznim i mjerljivim metodama
- Manjak “dubinskog” razumijevanja konteksta
- Djelimično deterministički: vidi ljude kao “društvene proizvode”

**Mozemo li vjerovati našim
opažajima?**

Konstruktivizam

- ❑ Nastao na radikalnoj kritici pozitivizma i teze da društveni svijet postoji objektivno i nezavisno od našeg iskustva.
- ❑ Insistira na činjenici da je stvarnost prvenstveno subjektivna percepcija stvarnost i da ne možemo znati ništa o njoj kao takvoj.
- ❑ Društveni svijet je naša predstava o njemu, i različite grupe ljudi, uslovljene drugačijim iskustvom, realnost vide drugačije.
- ❑ Cjelina ne postoji, sve je u prirodi segmentirano, pa i istina o stvarnom svijetu.

Prednosti i mane konstruktivizma

- Omogućava uviđanje društvene kompleksnosti.
- Personalizacija “naučnih” istina i odmak od univerzalnosti.
- Teško je napraviti razliku između dobrog i lošeg (relativizam)
- Sve je moguće tvrditi ako empirijska potvrda nije potrebna.

Principi naučnog znanja

- Naučni metod:** *primjena niza principa, pravila i procedura koji omogućavaju osvajanje naučnih saznanja.*
- Indukcija vs. Dedukcija**
- Sa stanovišta pozitivizma, osnovni **principi** naučnog saznanja su:
  - Opštost*
  - Objektivnost*
  - Sistematičnost*
  - Preciznost*
  - Pouzdanost*
  - Provjerljivost*

Paradigma	Ontologija	Epistemologija	Metodologija	Metod
Pozitivizam	Postoji jedna stvarnost ili istina.	Stvarnost može biti mjerena i stoga je fokus stavljen na ponalaženje pouzdanih i validnih alatkama kojim možemo dobiti podatke o njoj.	Eksperimentalna istraživanja; Kvazi-eksperimentalna istraživanja; Anketna istraživanja.	Uzorkovanje; Mjerenje i skaliranje; Statističke analize; Anketni metod; Intervjui; Fokus grupe; Analiza sadržaja, itd.
Konstruktivizam	Ne postoji jedna stvarnost ili istina. Stvarnost je kreirana od strane pojedinaca u grupama koje imaju različito iskustvo.	Stvarnost se ne može mjeriti jer nije objektivna. Može se samo interpretirati sa ciljem pronalaženja skrivenog smisla u društvenim događajima.	Etnografske studije; Fenomenološke studije; Analiza diskursa; Heuristička istraživanja, itd.	Kvalitativni intervjui; Studije slučaja; Životna istorija; Identifikovanje tema; Analiza narativa; Analiza diskursa; Učesničke studije, itd.

Primjer

*Identiteti pojedinaca:
objektivna kategorija ili subjektivni
doživljaj?*

Rod/Pol?

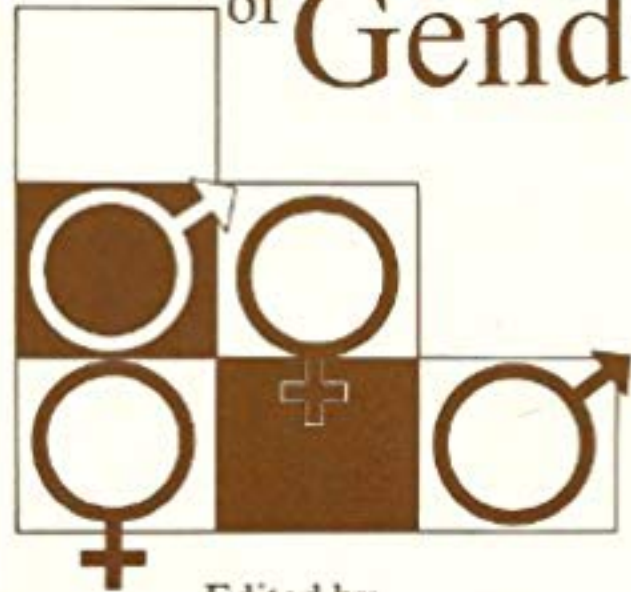

RICHARD A. LIPPA

Gender, Nature, and Nurture

SECOND EDITION

The Social Construction of Gender

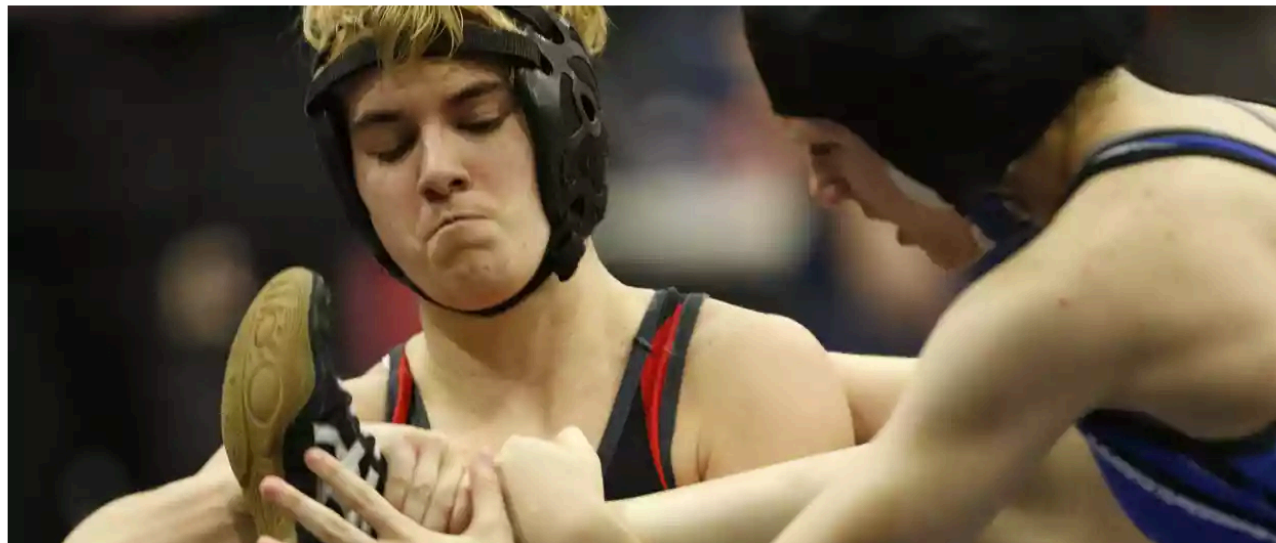

Edited by
Judith Lorber
Susan A. Farrell

Transgender wrestler Mack Beggs wins Texas girls title again

- **Senior, 18, beats opponent from 2017 final again**
- **Beggs wants to fight boys but state insists on birth certificate rule**

Etnicitet?

The Ethnic Origins of Nations

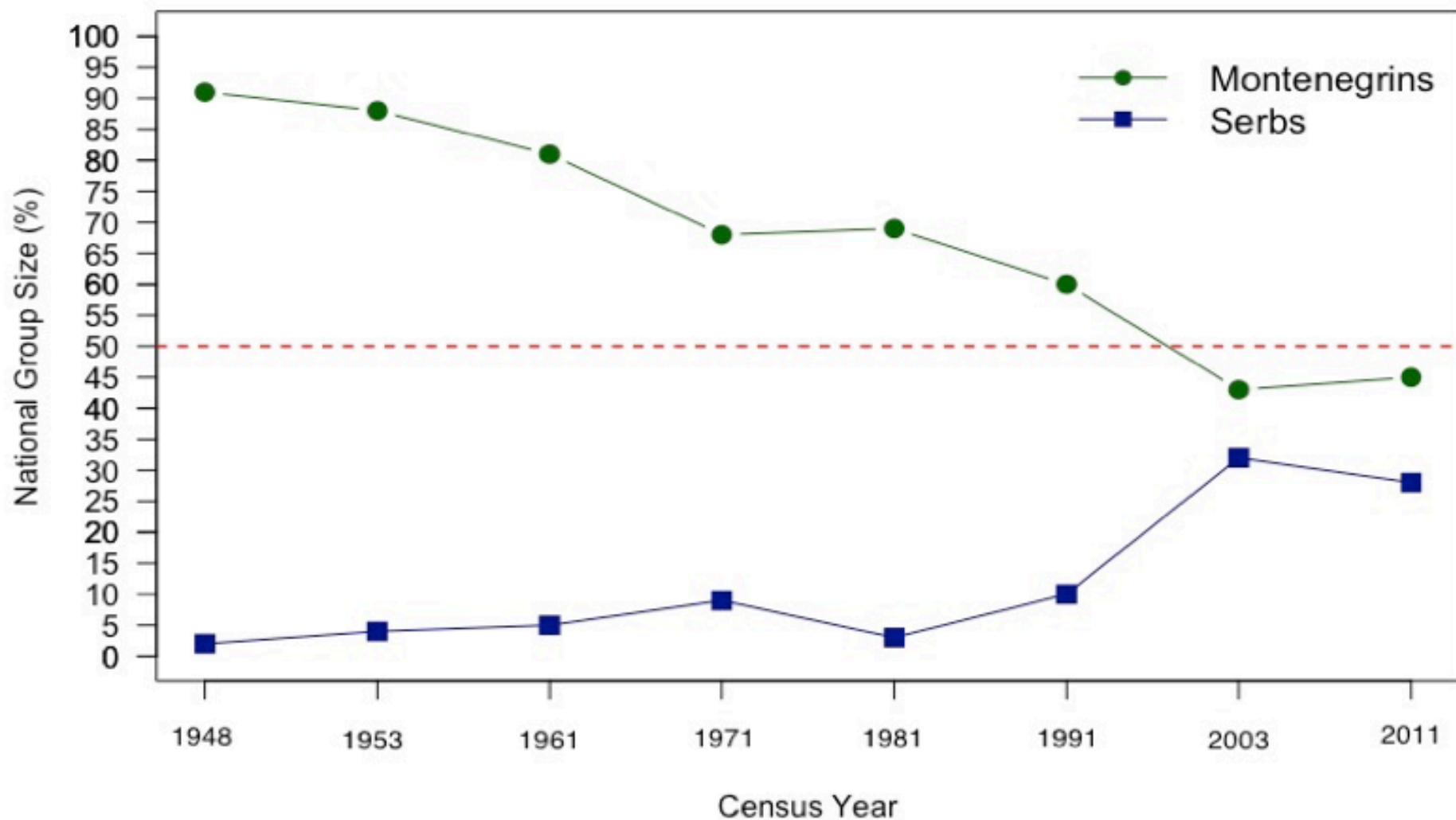
Anthony D. Smith

Constructivist Theories of Ethnic Politics

Edited by Kanchan Chandra

The post-WWII composition of Montenegro's population

Source: *Statistical Office of Montenegro* (<http://www.monstat.org/eng/index.php>)